

Савенко В.І.,
магістрант
(Полтавський національний
педагогічний університет
імені В.Г. Короленка)

ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

На сучасному етапі розвитку суспільства актуальним завданням системи освіти стало виховання творчої особистості, здатної самостійно мислити, генерувати ідеї, приймати рішення. Виникає закономірне питання про витoki творчості й можливі ефективні способи забезпечення розвитку цієї якості особистості в сучасних школярів.

У вітчизняних і зарубіжних дослідженнях констатується існування великої кількості випускників системи освіти, які з готовністю можуть виконувати типові дії, відтворювати фактологічний матеріал. Як наслідок, виникла проблема пошуку ефективних шляхів розвитку творчого мислення. Її реалізація знайшла втілення у створенні технології формування творчої особистості, що володіє високим рівнем знань, потягом до нового, оригінального, вміє відкинути звичайне, шаблонне, і є життєвою необхідністю.

Метою запровадження технології творчої особистості на уроках трудового навчання є формування високого рівня сформованості елементарних пізнавальних процесів, активного мислення, організованості й цілеспрямованості пізнавальних процесів.

До завдань технології формування творчої особистості школяра відносяться спрямування навчально-трудової діяльності учнів на забезпечення сприйняття, пізнання й засвоєння довкілля, організація впливу дитини на перетворення довкілля, вироблення учнем здатності до орієнтації та саморегуляції, формування особистісного підходу до явищ, середовища, учасників.

Важливе місце в розвитку творчості учня на уроках трудового навчання належить таким здібностям: проблемне бачення; здібності до висування гіпотез, оригінальних ідей; здатність до виявлення протиріч; уміння аналізувати,

інтегрувати й синтезувати інформацію; пошуково-перетворювальний стиль мислення; здатність до міжособистісного спілкування; здатність до дослідницької діяльності.

Оптимальними технологіями, що сприяють формуванню творчої особистості на уроках трудового навчання належать технологія створення психологічних умов підготовки школярів до творчої діяльності і технологія запровадження на уроці навчальних і навчально-творчих завдань.

Технологією створення психологічних умов підготовки школярів до творчої діяльності передбачається дотримання таких вимог:

- діяльність учня не можна регламентувати, а її процес має бути організований так, щоб у ньому були елементи творчості, які передбачають комбінування, аналогізування, універсалізацію, випадкові видозміни;

- потрібно викликати інтереси, крізь які проходять усі зовнішні впливи, породжуючи внутрішні стимули, що є збудниками активної особистості.

Застосування такої технології передбачає реалізацію завдань спрямованих на:

- творче опрацювання, узагальнення, систематизацію вмінь і навичок порівнювати й аналізувати вже відоме, експериментувати і здійснювати пошук нового;

- розвиток ситуативного інтересу, що відіграє роль «пускового» механізму в діяльності;

- розвиток самостійності та творчості учнів.

Саме тому, при застосуванні технології створення психологічних умов підготовки школярів до творчої діяльності доцільно пропонувати навчальні завдання на виявлення протиріччя, на проблемне бачення, на конструювання заданих ситуацій, на викриття уявних протиріч, завдання-головоломки, завдання-проблеми, завдання-парадокси, завдання на формулювання проблем; завдання на винахідливість тощо.

Технологія запровадження на уроці навчальних і навчально-творчих завдань передбачає послідовне їх виконання в кілька етапів:

1. Аналіз запитання задачі і з'ясування, що дано, що потрібно знайти;

2. Визначення необхідних даних для відповіді на запитання задачі;

3. Планування послідовності операцій, спрямованих на віднаходження відповіді (алгоритм розв'язання);

4. Реалізація запланованого способу розв'язку;

5. Перевірка розв'язку задачі.

Така організація творчої навчальної діяльності учнів забезпечує можливість кожному працювати в оптимальному темпі, поступово навчатись узагальнених прийомів розумової діяльності, методів вирішення широкого кола завдань.

Технологія формування творчого учня орієнтована на особистість. Це максимальна індивідуалізація й диференціація навчального процесу, побудова його на діагностичній основі. Вчитель повинен бути винахідливим, уміти вигадувати, раціоналізувати. Технологія запровадження на уроці навчальних і навчально-творчих завдань сприяє розвитку й самовдосконаленню особистості учня під час виконання навчально-трудової діяльності на уроках трудового навчання.

Вцілому, технології формування творчої особистості учня на уроках трудового навчання формують культуру навчальної праці; реалізують принцип переконаності учнів у дієвості й необхідності знань; розвивають самостійність і інтелект учнів; навчають самостійно регулювати свою розумову діяльність, виробляти стратегію дій щодо її реалізації, керувати процесом мислення; навчають порівнянню, узагальненню, класифікації, установлення причинно-наслідкових зв'язків; сприяють створення ситуацій успіху та просування учня у творчому пошуку; створюють необхідну психологічну атмосферу підтримки й розвитку особистості.